

КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ

УДК 311.1:339.727.22

JEL classification: F21, C10

DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.02.160>

Вадим МАСЛІЙ,

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра прикладної математики,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: v.maslii@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9672-9669>

Святослав ПИТЕЛЬ,

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра обліку і оподаткування,
Західноукраїнський національний університет,
вул. Львівська, 11а, м. Тернопіль, 46009, Україна,
e-mail: s.pytel@wunu.edu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4114-7418>

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ГЕОГРАФІЧНОЇ СТРУКТУРИ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ

Маслій В., Питель С. Статистичний аналіз географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну. *Вісник економіки*. 2021. Вип. 2. С. 160–175. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.02.160>

Maslii, V., Pytel, S. (2021). Statystychnyi analiz heohrafichnoi struktury priamykh inozemnykh investytsii v Ukrainu [Statistical analysis of geographical structure foreign direct investment in Ukraine]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 2, 160–175. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2021.02.160>

© Вадим Маслій, Святослав Питель, 2021.

Анотація

Вступ. Прямі іноземні інвестиції займають вагоме місце у фінансових потоках та створюють інструменти, за допомогою яких формуються стійкі та довготривалі зв'язки між країнами. Інвестиційні потоки, які є одночасно збалансованими та географічно й кон'юнктурно непропорційними, можуть мати позитивні та негативні наслідки для економіки країни, що приймає. Особливу увагу потрібно приділяти якісним параметрам процесу іноземного інвестування, до яких можна віднести країну походження інвестицій, тобто їх географічну алокацію.

Мета. Метою статті є комплексне дослідження географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну впродовж усього часового періоду існування нашої держави як самостійного учасника процесу іноземного інвестування.

Методи дослідження. У процесі дослідження обраної теми використано такі методи: монографічний – з метою вивчення результатів аналітичних досліджень, об'єктом яких є процес іноземного інвестування в Україну та досліджується такий його аспект, як географічна структура іноземних інвестицій; метод розрахунку відносних величин структури – для дослідження географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну, що дало можливість абстрагуватися від конкретного числового виразу обсягу частин сукупності; табличний – для подання аналітичної інформації про об'єкт дослідження; графічний – для наочного подання отриманих статистичних даних щодо географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну.

Результати. Міжнародна інвестиційна діяльність має вагомий вплив на географічну структуру ПІІ в Україну. За досліджуваний проміжок часу (1995 – кінець 2019 рр.) основними інвесторами були європейські країни. Вони експортували в Україну щорічно близько 50% від загальної обсягу інвестованого капіталу, а в 2006–2011 рр. цей показник сягнув 70%. Інвестиції з країн Європейського Союзу відіграють визначальну роль в процесі прямого іноземного інвестування України.

Згідно з даними проведеного дослідження, протягом останніх 25 років відбулися значні трансформації в територіальній географічній структурі ПІІ в Україну. Насамперед збільшилась кількість країн-інвесторів та зменшилась роль лідерів (США, Німеччини, Сполученого Королівства). Суттєво зросла роль інвестицій з країн-офшорів та країн, прирівняних до них (Кіпр, Беліз, Багамські острови, Британські Віргінські острови, Нідерланди та ін). Якщо на початку 1995 р. питома вага інвестицій з цих країн становила близько 11%, то вже на початку 1998 р. цей показник становив 20%, на початок 2008 р. – 33%, на початок 2011 р. – 51%, а на кінець 2019р. – 60% відповідно.

Немає суттєвих інвестицій з країн Південної Америки (Бразилії, Мексики та Венесуели, індустриальних країн Східної та Південно-Східної Азії та Китаю, який входить до 10 провідних країн світу). Власне в цьому напрямку слід розширювати перспективне інвестиційне співробітництво шляхом укладання інвестиційних угод з урахуванням інтересів майбутніх інвесторів.

Перспективи. На нашу думку, перспективними є дослідження галузевої та територіальної структури ПІІ в розрізі найбільших країн-інвесторів, оцінювання

їхнього впливу на економічний розвиток України з метою ухвалення ефективних управлінських рішень у сфері залучення іноземного капіталу.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, статистичне дослідження, структура, питома вага, країна-інвестор.

Формули: 0; **рис.:** 6; **табл.:** 5; **бібл.:** 18.

Vadym MASLII,

PhD (Economics), Associate Professor,
Department of Applied Mathematics,
West Ukrainian National University,

11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,

e-mail: v.maslii@wunu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9672-9669>

Sviatoslav PYTEL,

PhD (Economics), Associate Professor,
Department of Accounting and Taxation,
West Ukrainian National University,

11a Lvivska street, Ternopil, 46009, Ukraine,

e-mail: s.pytel@wunu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4114-7418>

STATISTICAL ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL STRUCTURE FOREIGN DIRECT INVESTMENT IN UKRAINE

Abstract

Introduction. *Foreign direct investment occupies a significant place in financial flows and creates tools through which stable and long-term ties between countries are formed. Investment flows, which are both balanced and geographically and conjunctively disproportionate, can have positive and negative consequences for the host country's economy. Particular attention should be paid to the qualitative parameters of the foreign investment process, which include the country of origin of investments, that is, their geographical location.*

Purpose. *The purpose of the article is a comprehensive study of the geographical structure of foreign direct investment in Ukraine throughout the time-period of our country's existence as an independent participant in the process of foreign investment.*

Method (methodology). *In the process of researching the selected topic, the following methods were used: monographic – in order to study the results of existing analytical research, the object of which is the process of foreign investment in Ukraine and its aspect as the geographical structure of foreign investments is investigated; method of calculating the relative values of the structure – for the research of the geographical structure of foreign direct investment in Ukraine, which made it possible to abstract from a specific numerical expression of the volume of parts of the population; tabular – for submission of analytical*

information about the object of research; graphic – for visual presentation of the obtained statistical data on the geographical structure of foreign direct investment in Ukraine.

Results. International investment activity has a significant impact on the geographical structure of FDI in Ukraine. During the study period (1995 - the end of 2019) the main investors were European countries. They exported to Ukraine annually about 50 % of the total invested capital, and in 2006-2011s, this figure reached 70 %. Investments from the European Union play a crucial role in Ukraine's foreign direct investment process.

According to the research, over the past 25 years there have been significant transformations in the territorial geographical structure of FDI in Ukraine. First of all, the number of investor countries has increased and the role of leaders, such as the United States, Germany, and the United Kingdom, has decreased. The role of investments from offshore countries and countries equated to them, such as Cyprus, Belize, the Bahamas, the British Virgin Islands, the Netherlands and others, has significantly increased. If in early 1995 the share of investments from these countries was about 11%, then at the beginning of 1998 this figure was 20 %, at the beginning of 2008 - 33%, at the beginning of 2011 – 51 %, and at the end of 2019 - 60 % respectively.

It should be noted that there is no significant investment from South America, such as Brazil, Mexico and Venezuela, the industrialized countries of East and Southeast Asia and China, which is one of the 10 leading countries in the world. In this direction, promising investment cooperation should be expanded by concluding investment agreements taking into account the interests of future investors.

Perspectives. In our opinion, promising in the future are studies of sectoral and territorial structure of FDI in terms of the largest countries of investors, assessment of their impact on the economic development of Ukraine in order to make effective management decisions in attracting foreign investors.

Keywords: foreign direct investment, statistical research, structure, share, country of investor.

Formulas: 0; fig.: 6; tabl.: 5; bibl. 18.

Постановка проблеми. Міжнародний рух капіталів, зокрема інвестицій, виступає каталізатором трансформацій, які відбуваються у сучасній світовій економіці. Інвестиційні потоки, які є одночасно збалансованими та географічно й кон'юктуро непропорційними, можуть мати позитивні та негативні наслідки для економіки країни, що приймає. Невідповідність залучених іноземних капіталів потребам структурних перетворень, монополізація ними стратегічних для країни галузей, територіальні та галузеві диспропорції в залученні інвестицій, саме ці та інші чинники зумовлюють підвищену увагу України, як країни-реципієнта, не тільки до кількісних, а й до якісних параметрів процесу іноземного інвестування. До останніх, як зазначає О. Підчоса на основі узагальнення методології ЮНКТАД, належать: свобода транскордонних інвесторів інвестувати у кожний сегмент цільової економіки; легкість (або її відсутність) у відкритті нових підприємств; доступ до комерційної (промислової) землі та об'єктів; ефективність інститутів управління [1]. До таких параметрів, на нашу думку, можна віднести і країну-походження інвестицій, тобто їхню географічну алокацію.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній науковій літературі існує значна кількість фундаментальних аналітичних досліджень, об'єктом яких є процес іноземного інвестування та досліджується такий його аспект, як географічна структура іноземних інвестицій. Одні з перших припадають на початок 1990-х років, коли Україна стала учасником міжнародного руху капіталів як незалежний суб'єкт. Щороку публікуються праці щодо недоліків та переваг, що спричинені таким явищем у вітчизняній економіці, як прямі іноземні інвестиції (далі – ПІІ). Серед прикладних досліджень останніх років, зокрема: Т. Мельник і К. Касянок виявили екстернальні та інтернальні фактори та їхній вплив на обсяги залучення іноземних інвестицій [2]; Г. Карчева та О. Галицька визначили фактори, що впливають на обсяг ПІІ та проаналізували географічну структуру ПІІ в 2010 та 2017 рр. [3]; А. Татарульєва виокремила такий вид іноземних інвестицій, як псевдоінвестиції та спекулятивні інвестиції й ідентифікувала найбільш можливі негативні наслідки їхнього залучення [4]; І. Пономаренко проаналізував географічну структуру країн-інвесторів за перше півріччя 2012 р. [5]. Аналогічний аспект розглянуто в працях О. Самотоєнкової [6], В. Мацуки [7], І. Крепчук [8], Ю.Коваленко [9], С.Герашенко [10] та ін.

Формулювання цілей статті. Незважаючи на певний науковий доробок в цьому напрямку, усі напрацювання мають фрагментарний характер. Географічна структура ПІІ аналізується лише за конкретний часовий проміжок: рік, станом на певну дату, або здійснюється порівняння структур за два роки. Саме відсутність комплексного дослідження такого якісного параметру зумовлює мету статті – аналіз географічної структури прямих іноземних інвестицій в Україну впродовж усього часового періоду існування нашої держави як самостійного учасника процесу іноземного інвестування і зумовлює актуальність дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз географічної структури ПІІ в Україну є важливим напрямком дослідження безпосередньо самого процесу іноземного інвестування. Географічна структура процесу іноземного інвестування – це розподіл інвестиційних потоків між окремими країнами та їхніми групами, створеними за територіальною або організаційною ознакою. Територіальна географічна структура ПІІ узагальнює дані про масштаби інвестиційної діяльності країн, що належать до однієї частини світу або укрупненої групи країн (розвинуті країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою, або Азія, Африка, Європа, Америка). Організаційна географічна структура ПІІ узагальнює дані про процеси іноземного інвестування або між країнами, що належать до інтеграційних торговельно-політичних об'єднань, або між країнами, що виділені в певну групу за вибраним критерієм (країни ЄС, країни СНД тощо).

Державне статистичне обстеження ПІІ здійснюється з 1994 року, тому аналіз географічної структури іноземних інвестицій почнемо саме з цього періоду.

В офіційних джерелах (статистичних щорічниках) до 2009 р. не наведені дані про всі країни-інвестори та обсяги їхніх іноземних інвестицій в Україну. Проте наявна інформація, наведена в статистичних щорічниках, дає можливість виявити основних інвесторів, їхню питому вагу в загальній структурі та основні тренди їхньої інвестиційної діяльності. Аналіз територіальної географічної структури будемо

проводити з урахуванням того, що Кіпр за географічним показником належить до Азії, Британські Віргінські острови – до Америки.

Розподіл інвестиційних потоків в розрізі країн протягом 1995–2000 рр. наведено в табл. 1.

Таблиця 1

**Географічна структура прямих інвестицій в Україну
протягом 1995–2000 рр.**

На початок року, %

Країна	1995	1996	1997	1998	1999	2000
США	20,0	20,4	18,3	18,7	18,2	18,0
Кіпр	5,9	5,7	6,0	6,1	5,3	6,4
Сполучене Королівство	7,0	6,0	7,0	7,3	7,2	7,5
Нідерланди	2,4	5,2	8,3	10,3	9,6	9,2
Російська Федерація	4,0	5,6	7,4	7,4	6,6	8,8
Німеччина	21,0	17,5	11,6	8,7	8,2	7,0
Віргінські острови (Брит.)	0,2	0,6	1,5	1,8	3,1	4,8
Швейцарія	4,4	4,3	3,5	3,9	3,2	4,1
Корея, Республіка	-	0,01	0,5	0,8	6,6	5,2
Австрія	1,7	1,8	1,5	2,2	2,8	2,7
Швеція	0,7	2,1	1,5	2,0	2,1	2,0
Ірландія	2,9	2,8	2,2	2,1	2,2	1,7
Італія	3,0	2,1	2,2	2,5	2,1	2,1
Ліхтенштейн	0,4	2,2	6,7	5,4	3,7	2,6
Польща	2,7	2,3	1,8	1,8	1,6	1,7
Угорщина	2,8	2,2	1,8	1,7	1,5	1,4
Канада	3,1	2,2	1,6	1,7	1,9	1,8
Інші країни	17,8	16,99	16,6	15,6	14,1	13,0
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: [11, с. 273].

Згідно з наданим аналізом переважна більшість інвестицій (понад 80%) протягом цього періоду надійшла з 17 країн, дані про абсолютні обсяги яких наведено в статистичних щорічниках. Серед країн ЄС-15 найбільшими інвесторами були Сполучене Королівство, Німеччина, Нідерланди, Австрія, Ірландія, Італія та Швеція. Питома вага інвестицій з країн ЄС у загальному обсязі становила на початок 1995 р. – 38,7%, а вже на початок 2000 р. цей показник дещо зменшився та становив 32,5%.

Аналіз географічної структури ПІІ в територіальному розрізі (наближена оцінка на основі наявних даних – примітка авторів) дає можливість зробити такі висновки: за досліджуваний період понад 50% від загального обсягу інвестицій надійшла з Європи; близько 25% – з Америки (найбільшими інвесторами були США, Канада та Віргінські острови (Брит.)); питома вага ПІІ з Азії зросла з 6% на початок 1995 р. до 12% на початок 2000 р. (найбільші країни-інвестори – Кіпр та Республіка Корея).

Протягом досліджуваного періоду можемо виокремити 6 основних країн-інвесторів, сумарна питома вага інвестицій яких щороку становила понад 50% від загального обсягу надходжень: США, Німеччина, Сполучене Королівство, Кіпр та Російська Федерація (рис. 1).

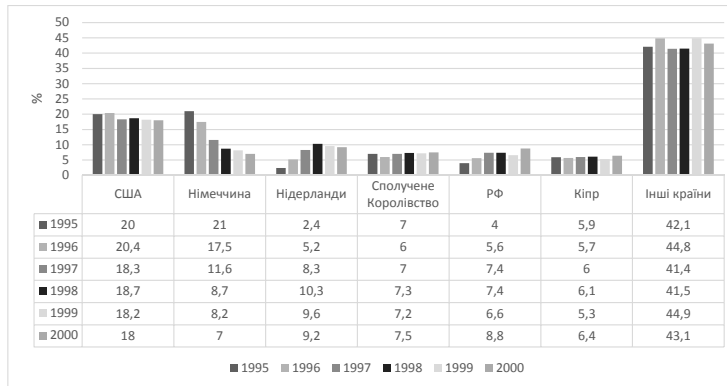

Рис. 1. Питома вага основних країн-інвесторів в Україну впродовж 1995–2000 рр.*
* Джерело: розроблено на основі табл. 1.

Географічна структура ПІІ за 2001–2006 рр. наведена в табл. 2. Протягом цього періоду 19 країн інвестувало в Україну понад 85% від загального обсягу (на початок 2001 р.), а на початок 2006 р. цей показник зріс до 91%. Питома вага інвестицій в Україну з країн членів-ЄС зросла з 35% на початок 2001 р. до 69% на початок 2006 р. Це насамперед пов'язано із вступом до ЄС 12 країн, зокрема Польщі, Угорщини та Кіпру, а також зростанням до 32,6% питомої ваги інвестицій з Німеччини.

Таблиця 2
Географічна структура прямих інвестицій в Україну протягом 2001–2006 рр.
На початок року, %

Країна	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Кіпр	9,7	10,8	12,3	13,3	12,2	9,7
Німеччина	6,2	5,5	5,8	6,6	7,2	32,6
Нідерланди	9,3	8,2	7,2	6,8	7,0	5,4
Австрія	3,2	3,2	3,9	3,7	4,0	8,5
Сполучене Королівство	8,1	9,1	9,8	10,3	10,6	7,0
Російська Федерація	7,4	7,0	5,9	5,7	8,0	5,0
США	16,5	17,1	16,3	15,6	13,2	8,2
Франція	1,0	0,5	0,7	0,9	0,9	0,5
Віргінські острови (Брит.)	5,0	6,0	6,3	5,4	6,4	4,4
Швеція	2,0	2,0	1,7	1,5	1,3	0,8
Польща	1,6	1,5	1,8	2,2	2,2	1,3
Швейцарія	4,2	5,0	5,0	4,7	4,9	2,7
Угорщина	1,3	1,3	1,5	1,9	2,0	1,1
Люксембург	0,3	0,3	0,3	0,6	0,6	0,5
Данія	0,3	0,4	0,6	1,1	1,2	0,8
Канада	1,5	1,2	1,1	1,2	1,3	0,9
Корея, Республіка	4,4	3,7	3,1	2,5	1,9	1,0
Греція	0,6	0,4	0,4	0,2	0,2	0,1
Італія	1,9	1,8	1,6	1,4	1,1	0,7
Інші країни	15,5	15,0	14,7	14,4	13,8	8,8
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: [12, с. 270; 13, с. 262; 14, с. 272; 15, с. 266; 16, с. 402].

Щодо територіального розподілу (на основі наближеної оцінки), то за досліджуваний проміжок часу зменшилась питома вага інвестицій з Азії (14,1% та 13,5% відповідно) та Америки (23,0% та 13,5% відповідно), зростає питома вага інвестицій з Європи (47,9% на початок 2001 р. і 67,0% на початок 2006 р.). Це очевидно може бути пов'язане, як зазначає О. Самоєнкова [6], із сподіваннями на позитивні зміни після політичних подій 2004 р.

Основними інвесторами в Україну протягом 2001–2006 рр. є, як і раніше, Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Сполучене Королівство, РФ та США (рис. 2). Ці країни щороку інвестували близько 60% від загального обсягу ПІІ, а на початок 2006 р. цей показник зріс майже до 80%. Наведені дані свідчать, що за цей період збільшилась питома вага інвестицій з Німеччини (як було зазначено вище) та зменшилась питома вага інвестицій із США (з 16,5% до 8,2% відповідно), Нідерландів (з 9,3% до 5,4% відповідно) та Російської Федерації (з 7,4% до 5% відповідно).

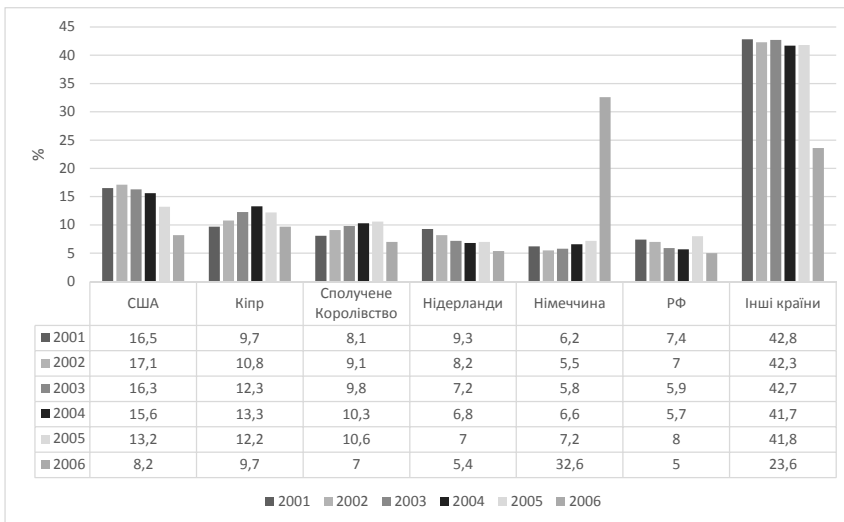

Рис. 2. Питома вага основних країн-інвесторів в Україну впродовж 2001–2006 рр.*

* Джерело: розроблено авторами на основі табл. 2.

Географічна структура ПІІ в Україну в 2007–2012 рр. наведена в табл. 3. Впродовж цього часового проміжку 19 країн інвестували в Україну більше ніж 90 % від загального обсягу інвестицій. Питома вага інвестицій країн ЄС-27 зростає з 71,5% на початок 2007р. до 79,3% на початок 2012 р. Наведені дані також свідчать про зростання питомої ваги інвестицій з Кіпру (14,5% на початок 2007 р. і 26,3% на початок 2012 р.), Нідерландів (майже в 3 рази: 7,0% і 19,3% відповідно), Швеції (0,6% та 2,4% відповідно). Водночас суттєво зменшився цей показник за такими країнами, як Німеччина (практично в 2 рази: 25,5% на початок 2007 р. і 11,1% на початок 2012 р.), США (втричі: 7,1% і 2,0% відповідно) та Австрія (7,5% і 4,8% відповідно).

Таблиця 3

Географічна структура прямих інвестицій в Україну протягом 2007–2012 рр.

На початок року, %

Країна	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кіпр	14,5	20,1	21,5	22,1	21,2	26,3
Німеччина	25,5	20,0	17,9	15,4	11,0	11,1
Нідерланди	7,0	8,5	9,0	19,1	25,1	19,3
Австрія	7,5	7,0	6,9	4,3	4,0	4,8
Сполучене Королівство	7,1	6,7	6,3	5,7	4,9	5,3
Російська Федерація	4,6	5,0	5,2	4,9	5,9	6,0
США	7,1	4,8	4,1	3,2	2,4	2,0
Франція	3,8	3,5	3,5	3,5	4,6	4,1
Віргінські острови (Брит.)	3,7	3,6	3,6	3,3	3,1	3,3
Швеція	0,6	3,3	3,5	1,7	2,4	2,4
Польща	1,8	2,3	1,9	2,2	2,0	1,7
Швейцарія	2,6	2,2	2,0	2,0	1,9	1,9
Угорщина	1,7	1,4	1,7	1,8	1,5	1,4
Люксембург	0,4	0,7	0,6	0,7	1,0	1,0
Данія	0,7	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Канада	0,7	0,6	0,4	0,3	0,2	0,2
Корея, Республіка	0,8	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4
Греція	0,3	0,5	0,9	0,7	0,6	0,8
Італія	0,6	0,5	2,6	0,9	0,8	0,7
Інші країни	9,0	8,2	7,4	7,3	6,6	6,9
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: [15, с. 266; 16, с. 402; 17].

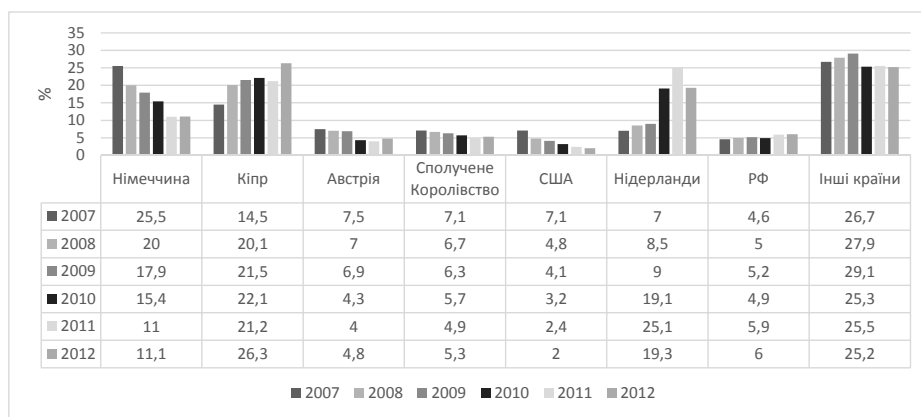

Рис. 3. Питова вага основних країн-інвесторів в Україну протягом 2007–2012 рр.*

* Джерело: побудовано авторами на основі табл. 3.

Щодо основних країн-інвесторів (рис. 3), то протягом цього періоду 7 країн (Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Австрія, Сполучене Королівство, Російська Федерація та США) інвестували близько 75% від загального обсягу інвестицій. Питова вага

інвестицій в Україну перших трьох країн на початок 2012 рр. становила понад 50% від загального обсягу. Якщо внаслідок глобальної світової кризи 2008–2009 рр. питома вага інвестицій з Німеччини в загальному обсязі скоротилася майже в 2 рази: на початок 2008 р. – 20,0%, на початок 2012 р. – 11,1%, то питома вага інвестицій з Кіпру та Нідерландів за цей же період збільшилася (20,1% і 26,3% та 8,5% і 19,3% відповідно).

Аналіз даних, наведених у табл. 3 та представлених на офіційному сайті Державної служби статистики України [17; 18] дає змогу зробити такі висновки щодо змін у територіальному розподілі іноземних інвестицій в Україну за цей проміжок часу:

– питома вага інвестицій з Америки зменшилася з 11,5% на початок 2007 р. до 7,1% на початок 2012 р. Серед країн цього регіону найбільшими інвесторами були Беліз, Британські Віргінські Острови, Панама та США. Їхня питома вага в загальному обсязі інвестицій з цієї частини світу щорічно становила близько 90%;

– питома вага значних обсягів інвестицій з Європи на початок 2007 р. становить 74,2%, а на початок 2012 р. цей показник зменшується до 64,2%;

– зростає питома вага інвестицій з Азії (з 15,3% на початок 2007 р. до 26,7% на початок 2012 р.) Найбільшими інвесторами є такі країни, як Азербайджан, Казахстан, Кіпр, Корея, Туреччина та Японія. Їхня питома вага в загальному обсязі вкладень з цього регіону щорічно сягає близько 98%.

На початок 2013 р. в Україну загалом здійснили інвестиції 138 країн, на кінець 2019 р. їхня кількість зменшилась та становила 128 країн (власні розрахунки на основі [17; 18]). В табл. 4 наведено географічну структуру ПІІ в Україну за цей період. З метою уникнення перенасичення інформацією ми подали інформацію про інвестиції з тих країн, питома вага яких у загальному обсязі становить 1,0% та більше, або коливалася в межах цього значення в досліджуваному часовому відрізку. Як і в попередні роки, основним постачальником капіталу є країни ЄС: питома вага їхніх інвестицій у загальному обсязі коливається від 75% в 2017 р. до 79% станом на 31 грудня 2019 р.

Основними країнами-інвесторами є Кіпр, Німеччина, Нідерланди, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії (рис. 5). На початок 2013 р. вони інвестували понад 60% від загального обсягу, а станом на 31 грудня 2019 р. цей показник становив близько 65%. Дані в табл. 4 також вказують на зменшення питомої ваги інвестицій з РФ (понад в 2 рази: з 5,9% до 2,2%), Німеччини (8,7% до 5,1% відповідно), Австрії (4,8% та 3,5% відповідно). Все ще низький рівень інвестицій із США (на рівні 2%). Зростає питома вага інвестицій з Нідерландів (до 23% на кінець досліджуваного періоду). Обсяг інвестицій з Кіпру майже незмінний – на рівні 1/3 від загального обсягу.

Таблиця 4

Географічна структура прямих інвестицій в Україну протягом 2012–2019 рр.

На початок року, %

Країна	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	на 31 грудня 2019
Кіпр	30,8	33,0	31,2	30,8	28,1	28,3	29,0	30,0
Німеччина	8,7	5,4	5,5	5,0	5,0	5,3	5,2	5,1
Нідерланди	16,9	16,8	18,0	19,0	19,3	20,2	21,6	23,2
Австрія	4,8	4,3	3,5	3,6	3,5	3,3	3,5	3,5
Сполучене Королівство	4,8	5,2	5,6	5,5	6,2	6,2	6,5	5,8
Російська Федерація	5,9	6,6	4,2	1,1	2,6	2,5	1,8	2,2
США	1,9	1,7	2,1	2,2	1,9	1,6	1,6	1,8
Франція	2,9	2,8	3,5	4,0	2,0	2,3	2,3	2,4
Віргінські острови (Брит.)	3,7	4,2	5,2	5,3	5,4	4,3	3,2	3,0
Швеція	2,1	0,8	0,9	1,0	1,1	1,1	1,0	1,0
Польща	1,7	1,5	1,8	2,1	1,6	1,8	1,9	1,9
Швейцарія	2,1	2,5	3,6	4,3	4,6	4,8	4,7	4,8
Угорщина	1,3	1,3	1,2	1,0	1,6	1,6	1,7	1,1
Люксембург	1,1	1,0	1,0	1,1	2,1	1,6	1,5	1,6
Панама	0,7	1,1	1,0	1,0	0,9	1,1	1,0	0,9
Туреччина	0,4	0,4	0,5	0,6	0,9	1,0	1,0	0,9
Беліз	1,6	1,9	1,7	1,7	1,9	1,7	1,3	1,3
Інші країни	8,6	9,5	8,5	10,7	11,3	11,3	11,2	9,5
Разом	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Джерело: [17; 18].

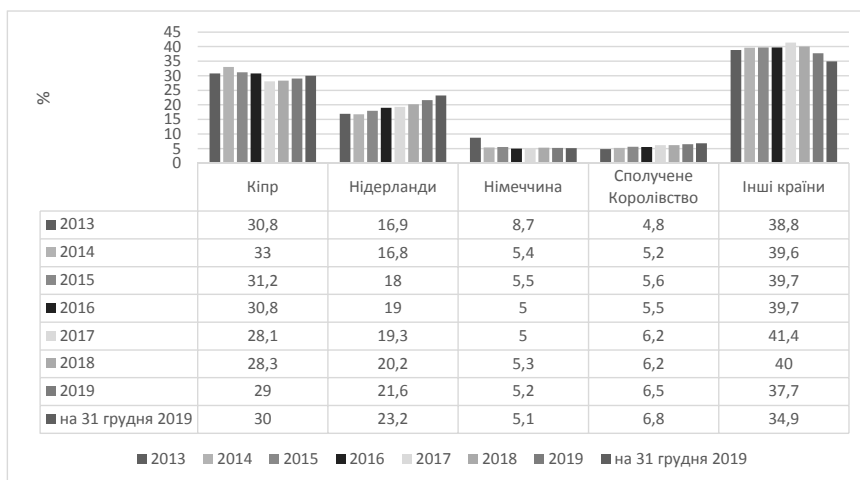

Рис. 4. Питова вага основних країн-інвесторів в Україну протягом 2012–2019 рр.*

* Джерело: розроблено авторами на основі табл. 4.

Щодо територіального розподілу, то він характеризується такими даними, які наведено в табл. 5. Як бачимо, географічна структура ПІІ в Україні в розрізі частин світу не зазнала за досліджуваний період суттєвих змін. Найбільше інвестицій, як і раніше, надходить з Європи (близько 60 %), 1/3 – з країн Азії, інвестиції з Америки становлять приблизно 10% від загального обсягу.

Таблиця 5

Розподіл інвестицій за країнами, що належать до однієї частини світу

На початок року, %

Частина світу	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	на 31 грудня 2019
Європа	57,9	53,5	54,2	53,7	55,5	56,8	57,6	57,7
Азія	33,0	35,8	34,3	34,7	33,0	33,3	33,9	33,3
Америка	8,8	10,0	10,9	11,1	10,9	9,3	8,0	8,5
Африка	0,2	0,6	0,5	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4
Австралія і Океанія	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1

Джерело: [17; 18].

Найбільшими інвесторами з кожної частини світу були (власні розрахунки на основі [17; 18]):

- серед азійських країн: Азербайджан, Кіпр, Республіка Корея, Сингапур, Туреччина та Японія (97% від загального обсягу інвестицій країн цієї частини світу);
- серед країн Північної, Центральної та Південної Америки це Беліз, Британські Віргінські Острови, Панама, США. Інвестиції з країн на початок цього періоду становили понад 90% від загального обсягу, а на кінець 2019 р. цей показник зменшився до 80%;
- обсяги інвестицій з країн Африки, Австралії та Океанії все ще дуже незначні.

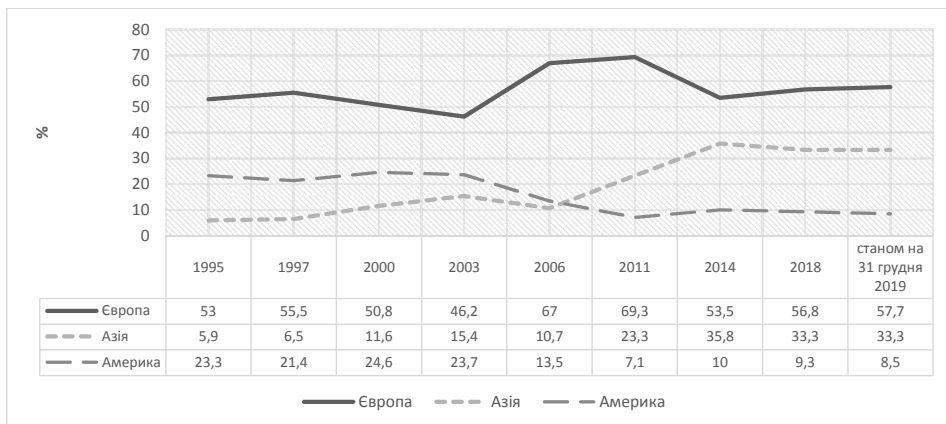

Рис. 5. Динаміка питомої ваги ПІІ в Україну в територіальному розрізі впродовж 1995–2019 рр.

Згідно з даними проведеного дослідження, впродовж останніх 25 років відбулися значні трансформації в територіальній географічній структурі ПІІ в Україну. Насамперед збільшилась кількість країн-інвесторів та зменшилася роль лідерів (США, Німеччини,

Сполученого Королівства). Суттєво зросла роль інвестицій з країн-офшорів та країн, прирівняних до них (Кіпр, Беліз, Багамські острови, Британські Віргінські острови, Нідерланди та ін.). Якщо на початку 1995 р. питома вага інвестицій з цих країн становила близько 11%, то на початку 1998 р. цей показник становив 20%, на початок 2008 р. – 33%, на початок 2011 р. – 51%, а на кінець 2019 р. – 60% відповідно (власні розрахунки на основі даних, наведених на сайті Державної служби статистики України [17; 18]). Зазначимо, що відсутні вагомі інвестиції з країн Південної Америки (Бразилії, Мексики та Венесуели, індустріальних країн Східної та Південно-Східної Азії та Китаю), який входить до 10 провідних країн світу. Власне в цьому напрямку потрібно розширювати перспективне інвестиційне співробітництво шляхом укладання інвестиційних угод, врахувавши інтереси майбутніх інвесторів.

Висновки. Міжнародна інвестиційна діяльність має вагомий вплив на географічну структуру ПІІ в Україну. За досліджуваний проміжок часу основними інвесторами були європейські країни. Вони експортували в Україну щорічно близько 50% від загального обсягу інвестованого капіталу, а в 2006–2011 рр. цей показник сягнув 70%. Інвестиції з країн ЄС відіграють визначальну роль у процесі прямого іноземного інвестування України.

Перспективними є дослідження галузевої та територіальної структури ПІІ в розрізі найбільших країн-інвесторів, оцінка їхнього впливу на економічний розвиток України з метою ухвалення ефективних управлінських рішень у сфері залучення іноземного капіталу.

Література

1. Підчоса О. В. Огляд сучасних тенденцій руху прямих іноземних інвестицій: географічна алокація. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Сер.: Економіка*. 2019. № 2. С. 142–148. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3666
2. Мельник Т. М. Проблеми залучення та використання міжнародних інвестицій в економіці України. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2017. № 1. С. 253–270. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2017_1_25.
3. Карчева Г. Т. Іноземні інвестиції – важливий фактор підвищення конкурентоспроможності та ефективності економіки України. *Фінансовий простір*. 2018. № 3 (31). С. 90–98. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_3_12.
4. Татарульєва А. О. Вплив іноземного інвестування на економічний розвиток країни. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип.4. С. 29–34. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_4_8.
5. Пономаренко І. В. Статистичний аналіз структури прямих іноземних інвестицій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2013. № 4. С.15–18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_4_6.
6. Самотоєнкова О. В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2019. № 5. URL: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7052

7. Мацука В. М. Особливості іноземного інвестування в Україні. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2015. Вип. 11. Ч. 4. С. 12–15. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11\(4\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11(4)_4).
8. Крепчук І. М. Статистичне дослідження залучення прямих іноземних інвестицій в Україну. *Статистика України*. 2015. № 4. С. 18–23.
9. Коваленко Ю. М. Прямі іноземні інвестиції: національний і міжнародний аспект. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2014. № 1. С. 112–120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/zpnuudps_2014_1_15.
10. Геращенко С. О. Прямі іноземні інвестиції в Україні в умовах інтеграції у світове господарство. *Економічний вісник Національного гірничого університету*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2018_1_9.
11. Статистичний щорічник України за 2001 рік. За редакцією О. Г. Осауленка. Київ: Техніка, 2002. 645 с.
12. Статистичний щорічник України за 2005 рік / за ред. О. Г. Осауленка. Київ : Консультант, 2006. 576 с.
13. Статистичний щорічник України за 2006 рік / за ред. О. Г. Осауленка. Київ : Консультант, 2007. 551 с.
14. Статистичний щорічник України за 2007 рік / за ред. О. Г. Осауленка. Київ : Консультант, 2008. 572 с.
15. Статистичний щорічник України за 2011 рік / за ред. О. Г. Осауленка. Київ : ТОВ «Август Трейд», 2012. 560 с.
16. Статистичний щорічник України за 2016 рік / за ред. І. Є. Вернера. Київ : ДП«Інформаційно-аналітичне агентство», 2017. 612 с.
17. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності (1994–2014). Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
18. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності (2015–2019). Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

References

1. Pidchosa, O. V. (2019). Ohliad suchasnykh tendentsii rukhu priamykh inozemnykh investytsii: heohrafichna alokatsiia [Review of current trends in foreign direct investment: geographical allocation]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Seriya «Ekonomika» – International scientific journal «Internauka». Series «Economics»*, 2, 142-148. Retrieved from: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/article/view/3666 [in Ukrainian].
2. Melnyk, T. M. (2017). Problemy zaluchennia ta vykorystannia mizhnarodnykh investytsii v ekonomitsi Ukrainy [Problems of attracting and using international investments in the economy of Ukraine]. *Marketynh i menedzhment innovatsii – Marketing and management innovation*, 1, 253-270. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mimi_2017_1_25 [in Ukrainian].
3. Karcheva, H. T. (2018). Inozemni investytsii – vazhlyvyi faktor pidvyshchennia konkurentospromozhnosti ta efektyvnosti ekonomiky Ukrainy [Foreign investment is an important factor in increasing the competitiveness and efficiency of Ukraine's

- economy]. *Finansovyi prostir – Financial space*, 3 (31), 90-98. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2018_3_12 [in Ukrainian].
4. Tatarulieva, A. O. (2016). Vplyv inozemnoho investuvannia na ekonomichni rozvytok krainy [The impact of foreign investment on the economic development of the country]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 4, 29-34. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2016_4_8 [in Ukrainian].
  5. Ponomarenko, I. V. (2013). Statystychnyi analiz struktury priamykh inozemnykh investytsii [Statistical analysis of the structure of foreign direct investment.] *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, 4, 15-18. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_4_6 [in Ukrainian].
  6. Samotoienkova, O. V. (2019). Investytsiina diialnist v Ukraini: tendentsii ta perspektyvy [Investment activity in Ukraine: tendencies and prospects]. *Elektronne naukove fakhove vydannia «Efektyvna ekonomika» – Electronic scientific professional publication «Effective Economics»*, 5. Retrieved from: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7052 [in Ukrainian].
  7. Matsuka, V. M. (2015). Osoblyvosti inozemnoho investuvannia v Ukraini [Features of foreign investment in Ukraine]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Economic Sciences Series*, 11 (4), 12-15. Retrieved from: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11\(4\)_4](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2015_11(4)_4) [in Ukrainian].
  8. Krepchuk, I. M. (2015). Statystychnе doslidzhennia zaluchennia priamykh inozemnykh investytsii v Ukrainu [Statistical research of attracting foreign direct investment to Ukraine]. *Statystyka Ukrainy – Statistics of Ukraine*, 4, 18-23 [in Ukrainian].
  9. Kovalenko, Yu. M. (2014). Priami inozemni investytsii: natsionalnyi i mizhnarodnyi aspekt [Foreign direct investment: national and international aspects]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy – Collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine*, 1, 112-120. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2014_1_15 [in Ukrainian].
  10. Herashchenko, S. O. (2018). Priami inozemni investytsii v Ukraini v umovakh intehtratsii u svitove hospodarstvo [Foreign direct investment in Ukraine in the context of integration into the world economy]. *Ekonomichni visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu – Economic Bulletin of the National Mining University*, 1, 60-68. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2018_1_9 [in Ukrainian].
  11. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2001 rik (2002). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2001]. Kyiv, «Tekhnika» – Kyiv, «Technics» [in Ukrainian].
  12. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2005 rik (2006). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2005]. Kyiv, «Konsultant» – Kyiv, «Consultant» [in Ukrainian].
  13. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2006 rik (2007). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2006]. Kyiv, «Konsultant» – Kyiv, «Consultant» [in Ukrainian].
  14. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2007 rik (2008). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2007]. Kyiv, «Konsultant» – Kyiv, «Consultant» [in Ukrainian].
-

15. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2011 rik (2012). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2011]. Kyiv, TOV«Avhust Treid» – Kyiv, «August Trade» LLC [in Ukrainian].
16. Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2016 rik (2017). [Statistical Yearbook of Ukraine for 2016]. Kyiv, DP«Informatsiino-analitychne ahentstvo» – Kyiv, State Enterprise «Information Analytical Agency» [in Ukrainian].
17. Investytsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti (1994–2014). [Investments in foreign economic activity (1994-2014)]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine*. Retried from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
18. Investytsii zovnishnoekonomichnoi diialnosti (2015–2019). [Investments in foreign economic activity (2015-2019)]. *Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine*. Retried from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

Статтю отримано 26 квітня 2021 р.

Article received April 26, 2021